מספר פנימי: 556516

הכנסת התשע-עשרה

יוזמים: חברי הכנסת שולי מועלם-רפאלי
אורלי לוי אבקסיס
יחיאל חיליק בר

פ/2847/19

הצעת חוק עידוד הצלת מזון, התשע"ה–2014

הגדרות

1. בחוק זה –

"המועצה הארצית לביטחון תזונתי" – כמשמעותה בחוק המועצה הארצית לביטחון תזונתי, התשע"א–2011[1];

"מזון" – כהגדרתו בפקודת בריאות הציבור (מזון) [נוסח חדש], התשמ"ג–1983[2];

"עמותה לחלוקת מזון" – מוסד ללא כוונת רווח (מלכ"ר), כהגדרתו בסעיף 1 לחוק מס ערך מוסף, התשל"ו–1975[3], אשר פועל, במסגרת מטרותיו, לחלוקת תרומות מזון והוא בעל האישורים הנדרשים לצורך הובלה, אחסון או חלוקה של מזון;

"השר" – שר הבריאות.

פטור מאחריות לתורם מזון

2. על אף האמור בכל דין, אדם התורם בתום לב מזון לעמותה לחלוקת מזון, לא ישא באחריות אזרחית או פלילית לנזק שנגרם עקב תרומת המזון.

מזון שאינו ניתן לשיווק

3. הוראות סעיפים 2 ו-3 לחוק זה יחולו אף על תרומת מזון שקיימת מניעה לעשות בו שימוש מסחרי, ובלבד שמניעה זו אינה מטעמים הקשורים לבטיחות צריכת המזון.

שמירה על איכות ובטיחות המזון ופטור מאחריות

4. עמותה לחלוקת מזון המובילה, מחזיקה או מחלקת תרומות מזון, בהתאם לחוקים, לתקנות ולכללים החלים על פעולות אלה, לא תישא באחריות אזרחית או פלילית לנזק שנגרם עקב חלוקת תרומות המזון.

---

[1] ס"ח התשע"א, עמ' 996.
[2] דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 36, עמ' 749.
[3] ס"ח התשל"ו, עמ' 52.

חובת ביטוח

5. עמותה לחלוקת מזון תבטח את הפועלים מטעמה או עבורה באיסוף, בארגון או בחלוקת תרומות מזון, לשם כיסוי נזקים העלולים להיגרם להם או לצד שלישי במסגרת הפעולות האמורות.

פיקוח, ביצוע ותקנות

6. (א) השר ממונה על חוק זה והוא רשאי, לאחר התייעצות עם שר הרווחה והשירותים החברתיים ועם המועצה הארצית לביטחון תזונתי, להתקין תקנות בכל עניין הנוגע לביצועו.

(ב) השר, לאחר התייעצות עם שר הרווחה והשירותים החברתיים ועם המועצה הארצית לביטחון תזונתי, יקבע הוראות בדבר תנאי אחסון, הובלה וחלוקה של תרומות מזון ובדבר בדיקות הנדרשות להבטחת איכות ובטיחות המזון; תקנות ראשונות לפי סעיף קטן זה יותקנו בתוך 90 ימים מיום תחילתו של חוק זה.

תיקון חוק האחריות למוצרים פגומים

7. בחוק האחריות למוצרים פגומים, התש"ם–1980[4], בסעיף 9, אחרי סעיף קטן (ב) יבוא:

"(ג) חוק זה לא יחול על מזון שנתרם בתום לב לעמותה לחלוקת מזון."

דברי הסבר

לפי סקר שערך המוסד לביטוח לאומי, 18.7% מאוכלוסיית ישראל חיים באי ביטחון תזונתי ומעל ממחציתם ב"אי ביטחון תזונתי ניכר". בנוסף, מיליון ושבע מאות אלף נפשות, מהן שבע מאות שישים וארבעה אלף ילדים, חיים בחוסר ביטחון תזונתי. בין הילדים שסובלים מאי ביטחון תזונתי נכללים כמחצית מילדי ירושלים וילדי הצפון, שליש מילדי חיפה והדרום ורבע מילדי תל-אביב.

לפי הסקר, כ-60% מהמשפחות החיות באי ביטחון תזונתי נעזרות בארגוני סיוע (המוסד לביטוח לאומי, "**ביטחון תזונתי 2011**" (2012)).

כ-25% מהאוכל שמכינים במסעדות, אולמות אירועים, חדרי אוכל מפעליים, בסיסים צבאיים, רשתות שיווק ובתי מלון – נזרק.

הסיבה העיקרית לכך שמוסדות אלו אינם מוכנים לתרום את המזון במקום להשליכו לפח, היא החשש מחשיפה לתביעות. לפי חוק האחריות למוצרים פגומים, התש"ם–1980, האחריות לפיצויים על נזק גוף שנגרם כתוצאה מפגם במוצר, לרבות מזון, מוטלת על היצרן. כמו כן, נטל ההוכחה נופל על היצרן להוכיח כי הפגם נוצר לאחר שהמוצר יצא משליטתו. זהו נטל כבד אשר מביא לכך שבעלי המוסדות האמורים מעדיפים שלא להסתכן בתרומת המזון העודף.

לפיכך, מוצע לקבוע פטור מאחריות פלילית או נזיקית על אדם התורם בתום לב מזון לעמותה ללא כוונת רווח שמחלקת מזון. ההגנה האמורה תחול גם על תרומת מזון, שלא היה משווק למסחר מטעמים שונים, ובכללם טעמים אסתטיים, כל עוד מדובר במזון שאינו עלול לסכן את בריאות צרכניו.

[4] ס"ח התש"ם, עמ' 86.

בנוסף, מוצע לקבוע פטור כאמור גם על עמותות לחלוקת מזון, ובלבד שהן פעלו על פי הכללים הנדרשים לעניין הובלת, אחסנת ואספקת מזון.

כמו כן, פעמים רבות מסתייע ארגון ללא כוונת רווח במתנדבים לשם איסוף וחלוקת המזון. כדי לעודד מתנדבים אלה וכדי להגן על העמותה מתביעות הנובעות מפעולת מתנדבים מוצע לחייב אותה לבטח את הפועלים מטעמה או עבורה באיסוף, בארגון או בחלוקת תרומות מזון.

חוקים דומים קיימים במספר מדינות בעולם. כך למשל בארה"ב נחקק חוק פדרלי הפוטר מאחריות אזרחית ופלילית אדם, תאגיד או רשות שלטונית שתורמים מזון שעל פניו ראוי למאכל ועומד בכל הסטנדרטים החוקיים מבחינת איכותו וסימונו, בתום לב לארגון ללא כוונת רווח לשם חלוקה לנזקקים, בשל נזק שייגרם ממצבו של אותו מזון (**Bill Emerson Good Samaritan Food Donation Act,** 42 U.S.C. § 1791).

הצעות חוק דומות בעיקרן הונחו על שולחן הכנסת השבע-עשרה על ידי חברי הכנסת גלעד ארדן ומיכאל מלכיאור (פ/2461/17), ועל ידי חברת הכנסת סופה לנדבר (פ/2769/17) ועל שולחן הכנסת השמונה-עשרה על ידי חברת הכנסת סופה לנדבר וקבוצת חברי הכנסת (פ/79/18).

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
י' בחשוון התשע"ה – 3.11.14